

Verkiezingsprogramma 2026-2030

VVD Schouwen-Duiveland

“DOEN!”

Op de inhoud

In ons verkiezingsprogramma leest u onze ambities, verdeeld over 15 thema's die volgens ons bepalend zijn voor de toekomst van ons eiland. Elk thema bestaat uit een korte inleiding, een heldere koers, concrete punten en een afsluitende boodschap.

Zo laten we zien waar we voor staan, wat we willen bereiken en vooral:

Hoe we dat samen DOEN!

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1. Veiligheid	4
2. Asielinstroom	6
3. Wonen en leefbaarheid	7
4. Economische groei en werkgelegenheid	9
5. Toerisme	10
6. Natuur, landbouw en visserij	11
7. Duurzaamheid en energietransitie	13
8. Mobiliteit en infrastructuur	15
9. Digitalisering en innovatie	17
10. Onderwijs, kinderopvang en jeugd	18
11. Zorg en welzijn	19
12. Cultuur, vrije tijd en verenigingen	20
13. Inwoners en participatie	21
14. Inwoner, ondernemer en overheid	22
15. Financiën	23
Nawoord	24
Met deze mensen gaan we het DOEN!	25

Inleiding

Schouwen-Duiveland is een gemeente waar iedereen veilig kan wonen, werken, leven en verblijven. Wij zetten ons in voor een sterke gemeenschap waarin welzijn, economische groei en verbondenheid centraal staan en we een juiste balans willen tussen toerisme en leefbaarheid. Met bijzondere aandacht voor onze senioren, starters, jonge gezinnen, en ondernemers bouwen we samen aan een duurzame toekomst. Door kansen te creëren voor onze jeugd en jonge gezinnen, ruimte te bieden aan ondernemers en steun te bieden aan onze senioren, maken we van Schouwen-Duiveland een plek waar iedereen zich thuis voelt en vooruit kan komen. Daarom maken we duidelijke keuzes en zetten we concrete stappen.

Op Schouwen-Duiveland weten we wat aanpakken is. We mouwen niet, we DOEN! Van de mosselpercelen bij Bruinisse tot het voetbalveld in Nieuwerkerk. Van de akkers in Kerkwerpe tot de haven van Zierikzee en de duinen bij Renesse: overal werken mensen hard om dit eiland veilig, mooi en toekomstbestendig te houden. Dat doen we niet alleen — **dat DOEN! we meh mekaore.**

1. Veiligheid

Veiligheid, ook op en rond het water is voor Schouwen-Duiveland geen bijzaak, maar een kernpunt van beleid. We kiezen voor een robuuste aanpak die onze inwoners een veilig gevoel geven, infrastructuur versterkt en onze waterwerken toekomstbestendig maakt.

Onze inzet:

 Veiligheid voorop – We versterken de samenwerking tussen politie, handhaving en hulpdiensten. Door te investeren in infrastructuur en technologie verbeteren we aanrijtijden en vergroten we de veiligheid in de openbare ruimte.

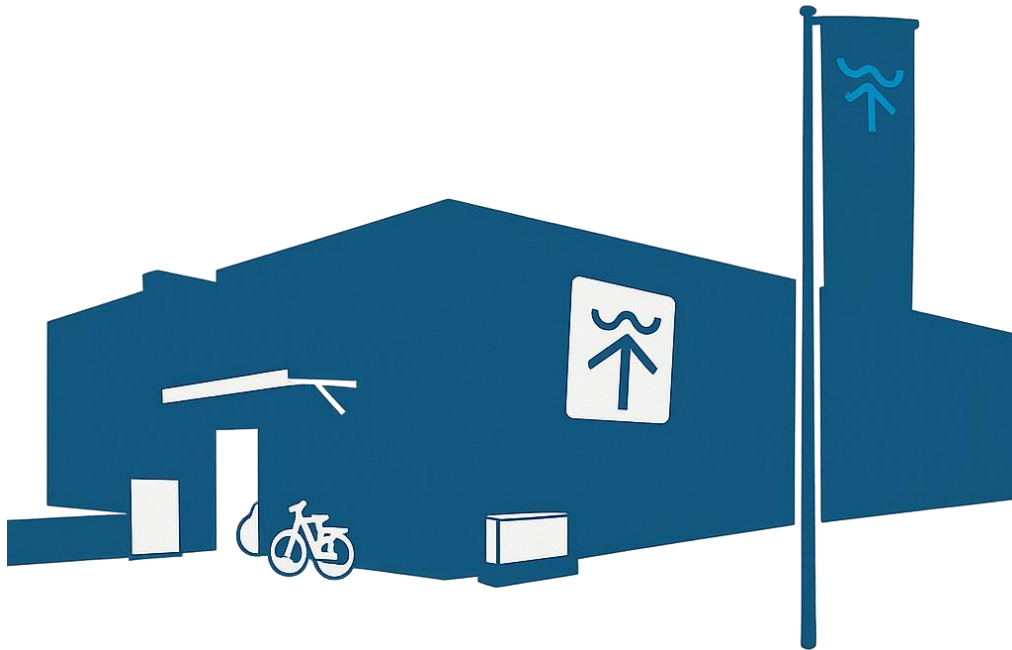
 Snellere hulpverlening – We zetten vol in op kortere aanrijtijden van onze hulpdiensten. Een snelle ambulance kan het verschil maken tussen leven en dood. Daarom pleiten we oplossingen zoals extra ambulanceposten in onze gemeente en het verstevigen van bestaande posten. Zo zorgen we dat hulpverleners altijd snel ter plaatse kunnen zijn wanneer elke seconde telt.

 Droogte en natuurbranden – Door klimaatverandering neemt het risico op droogte en brand in o.a. onze kwetsbare duingebieden toe. We willen naast een provinciaal calamiteitenplan ook investeren in een lokaal plan – specifiek voor Schouwen-Duiveland. Zo beschermen we onze natuur, inwoners, gasten en hulpdiensten tegen toenemende risico's.

 Aanpak van ondermijning – We blijven ons inzetten voor een keiharde aanpak van ondermijning. Door ondermijning actief te bestrijden, beschermen we ons eiland tegen intimidatie, witwassen en drugscriminaliteit.

 Waterveiligheid topprioriteit – We investeren in dijken, sluizen en andere waterwerken zodat Schouwen-Duiveland ook in de toekomst droge voeten houdt. Klimaatverandering vraagt om vooruitdenken, niet afwachten.

 Samenwerking op water en wal – We werken nauw samen met handhavingsinstanties om mensensmokkel en andere illegale praktijken in de Zeeuwse wateren actief aan te pakken. Veiligheid stopt niet bij de kustlijn.

 Slimme technologie – Moderne technieken zoals drones, sensoren en slimme camera's helpen ons om sneller te reageren en beter te handhaven — op het water én aan wal.

 Betrekken inwoners – We betrekken inwoners, ondernemers en watersporters bij het vergroten van de veiligheid. Voorlichting, meldpunten en samenwerking maken het verschil.

 Sociale veiligheid – We pakken overlast en criminaliteit keihard aan. Meer blauw op straat, zichtbaar toezicht en nauwe samenwerking tussen politie en handhaving. Op Schouwen-Duiveland is geen plaats voor fysieke en mentale agressie, femicide of genderongelijkheid. Waar nodig zetten we extra handhavers of externe beveiliging in.

Door meer bewustwording, vroeg-signalering en inzet op meer controle en handhaving, voelen we ons - en zijn we veilig. We maken van water geen risico, maar een kracht. Veiligheid is geen vanzelfsprekendheid. Het vraagt om een gemeente die durft op te treden. Dat DOEN! we voor Schouwen-Duiveland.

2. Asielinstroom

We hebben begrip voor mensen die oorlog ontvluchten, maar de instroom moet beheersbaar blijven. We bieden opvang die humaan is, maar wel past bij de draagkracht van onze gemeente.

Onze koers:

 Veilige opvang – Wij hebben begrip voor mensen die vluchten voor oorlog en geweld. Zij verdienen tijdelijke opvang volgens de Europese afspraken, zolang dat nodig is. Zodra het weer veilig is, helpen we hen veilig terug te keren naar hun eigen land.

 Geen asielzoekerscentrum – Geen asielopvang in onze gemeente. Alleen als het wettelijk verplicht is, zetten we ons in voor tijdelijke en kleinschalige noodopvang van vluchtelingen. Met de huidige noodopvang aan de Nieuwe Koolweg in Zierikzee en in Scharendijke in De Kabbelaar hebben wij de maximale draagkracht bereikt.

 Instroom beperken – Via landelijk en Europees beleid. Wij zijn van mening dat de instroom van asielzoekers aan de voorkant ingeperkt moet worden om de druk op onze samenleving te verminderen. We zetten ons samen met de landelijke VVD Kamerleden in voor strengere, realistische afspraken op Europees en nationaal niveau. Schouwen-Duiveland blijft dit actief onder de aandacht brengen in Den Haag.

 Duurzame oplossingen – Minder noodzaak voor opvang door betere afspraken. We willen de noodzaak voor opvang in onze gemeente zo klein mogelijk houden. Dat doen we door goed te plannen voor huisvesting van eigen inwoners, samen te werken met buurgemeenten en de provincie, en duidelijk te zijn richting het Rijk en Provincie over onze beperkte mogelijkheden. Zo beschermen we onze woonruimte en voorzieningen voor wie hier al woont.

 Prioriteit inwoners – Veiligheid en leefbaarheid voorop. We zetten de veiligheid en welzijn van Schouwen-Duiveland voorop. Voor nieuwe plannen en opvanglocaties zien wij geen ruimte in onze gemeente en geen draagvlak onder onze inwoners. We beoordelen altijd op de impact op woonruimte, voorzieningen, beschikbaarheid en het dagelijks leven van onze inwoners. Onze inwoners hebben hierbij voor ons prioriteit.

We nemen onze verantwoordelijkheid bij oorlogsvluchtelingen, maar bewaken de grenzen van wat ons eiland aankan. Opvang alleen als het wettelijk verplicht is, tijdelijk, kleinschalig en zorgvuldig georganiseerd. Zo beschermen we de veiligheid, leefbaarheid en woonruimte van onze inwoners.

3. Wonen en leefbaarheid

Een huis is de basis van zekerheid. Voor starters, jonge gezinnen en senioren is het steeds moeilijker om in onze dorpen een woning te vinden. Wij willen dat iedereen in onze gemeente een passende en betaalbare plek kan vinden, met in de buurt familie, vrienden en voorzieningen. Zo houden we onze kernen vitaal en onze dorpen levendig.

Onze koers:

 Woningbouw in alle kernen – In alle dorpen én onze twee steden maken we ruimte voor nieuwbouw. Aandacht voor sociale huurbouw, starterswoningen en een focus op koopwoningen in het middensegment. Hoogbouw met vier tot vijf woonlagen behoort wat ons betreft tot de mogelijkheden als dit landschappelijk inpasbaar is.

 Seniorvriendelijke woningen – We zetten in op meer appartementen, comfortwoningen en levensloopbestendige woningen, gelegen in of nabij kernen en dicht bij voorzieningen zoals winkels, openbaar vervoer en zorg, zodat senioren langer zelfstandig en prettig kunnen blijven wonen én deze woningen aantrekkelijk blijven voor starters en jonge gezinnen.

 Innovatief en duurzaam bouwen – We stimuleren vernieuwende bouwmethoden, Zoals woningsplitsing, ombouw van woningen, modulaire bouwen en andere prefab innovaties. We juichen het gebruik van circulaire materialen toe om woningen betaalbaar te houden en tegelijkertijd energiezuinig en toekomstbestendig te maken.

 Aantrekkelijke dorpskernen – We investeren in betaalbare en passende woningen én in voorzieningen zoals winkels, scholen, sport en zorg. Onze dorpshuizen, zoals de Vanger in Bruinisse, spelen een belangrijke rol. Wij steunen plannen om dit ook in de toekomst zo te houden. Zo blijven onze kernen aantrekkelijk voor jong en oud, met ruimte voor ontmoeting, betrokken verenigingen en een sterke lokale gemeenschap. Initiatieven zoals bijvoorbeeld de zogenaamde knarrenhofjes met een mix van senioren en jongere bewoners dragen hier zeker aan bij.

 Doorstroming bevorderen – Oplossingen zoals de Starterslening verder uitbreiden en koop uit sociale huur mogelijk maken. Creatieve oplossingen zoals Hamsterhuurkoop steunen wij. Focus op nieuwbouw in het middensegment voor maximale doorstroming.

 Regionale versnellingstafels – We ondersteunen initiatieven zoals regionale versnellingstafels waarin gemeenten, corporaties en ontwikkelende bouwers samen knelpunten kunnen oplossen.

Zo bouwen we aan een omgeving waar iedereen een thuis kan vinden, waar generaties samenleven en waar de balans tussen wonen, leven en ontmoeten vooropstaat. Dat is wat we gaan DOEN!

4. Economische groei en werkgelegenheid

Een sterke economie is de motor van onze samenleving. Zonder bloeiende ondernemers geen banen, en zonder banen geen perspectief voor onze inwoners. We willen ruimte bieden aan ondernemerschap en innovatie op een manier die in balans is met onze leefomgeving.

Onze koers:

 Minder regels – Ondernemers zijn de ruggengraat van onze economie. We ondersteunen hen met gerichte subsidies, snelle vergunningverlening en praktische adviesdiensten. Minder bureaucratie, meer ondernemen.

 Innovatie stimuleren – We geven ruimte aan vernieuwende ideeën en jonge bedrijven die bijdragen aan duurzame groei. Denk aan circulaire initiatieven, tech-startups en agrarische innovatie met ondersteuning waar nodig en vertrouwen waar mogelijk.

 Werk voor iedereen – Werken moet lonen. We stimuleren bedrijfsgerichte (interne) opleidingen en de samenwerking tussen ondernemers, onderwijs en overheid, zodat lokaal talent kan doorgroeien naar de banen van de toekomst. Een sterke, inclusieve arbeidsmarkt met kansen voor iedereen.

 Toerisme in balans – Toerisme is een belangrijke pijler van onze lokale economie. We investeren in kwaliteitstoerisme dat past bij de identiteit van Schouwen-Duiveland: gastvrij, duurzaam en in balans met onze unieke natuur en erfgoed.

 Investeren in infrastructuur – Goede bereikbaarheid is cruciaal voor economische groei. We investeren in wegen, digitale netwerken en voorzieningen die ondernemers aantrekken en behouden. Een aantrekkelijk vestigingsklimaat begint bij een goed fundament.

 Sterke lokale samenwerking – Bedrijven Investerings Zone (B.I.Z.) zoals in Bruinisse, Zierikzee, Burgh Haamstede en Renesse, blijven we steunen. Samen sta je sterker. Met de B.I.Z. versterken ondernemers en gemeente samen de leefbaarheid, veiligheid en uitstraling van winkelgebieden en bedrijventerreinen. Een krachtige impuls voor een aantrekkelijk en vitaal ondernemersklimaat.

Zo bouwen we aan een veerkrachtige economie die kansen biedt en werkgelegenheid creëert voor iedereen. Met een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven houden we onze gemeente aantrekkelijk voor jonge gezinnen en behouden we onze jongeren.

5. Toerisme

Toerisme hoort bij ons eiland en draagt bij aan onze economie. Toerisme moet altijd in balans zijn met de leefbaarheid van onze dorpen en de kwaliteit van onze natuur.

Onze koers:

 Kwaliteitstoerisme – We kiezen voor kwaliteit boven kwantiteit en wijzen nieuwe grootschalige toeristische projecten af. Groei moet passen bij de schaal en het karakter van ons eiland. Ondernemers worden gesteund bij ruimte voor innovatie en samenwerking door bijvoorbeeld *Stichting Eilandmarketing Schouwen Duiveland* (SESD).

 Spreading – We willen niet méér bezoekers en we willen ze ook niet jaarrond. We streven naar een betere verdeling over de seizoenen en het eiland door de inzet van kwaliteit van voorzieningen. Er moet ruimte overblijven voor onze eigen inwoners want “*m’n wille ok wel us onder mekaore weze*”.

 Bereikbaarheid – We zorgen voor goede bereikbaarheid van onder andere de toeristische gebieden en bezienswaardigheden via openbaar vervoer, veilige fietspaden en voldoende parkeerplaatsen met laadmogelijkheden met oog voor leefbaarheid.

 Steun voor ondernemers – Ruimte voor innovatie en samenwerking met als inzet kwaliteitstoerisme. Ondersteunen van lokale ondernemers en het MKB door minder regels en meer kansen.

 Toerisme in balans – Toerisme is belangrijk voor onze economie en levendigheid, maar moet in balans blijven met de leefbaarheid van onze gemeente. We zetten in op gerichte handhaving om overlast te voorkomen en inwoners denken actief mee over oplossingen en beleid, zodat Schouwen-Duiveland aantrekkelijk blijft voor bezoekers én prettig om te wonen.

Zo houden we toerisme in balans: een sterke motor voor onze economie, een verrijking voor het leven van onze inwoners en passend bij het unieke karakter van Schouwen-Duiveland waarbij inwoners profiteren van de extra inkomsten en voorzieningen.

6. Natuur, landbouw en visserij

Ons eiland is weids en divers, met een afwisseling van landbouw, visserij, natuur en bebouwing. Een karakter dat van grote waarde is en blijvende aandacht verdient.

Onze koers:

 Ruimte voor agrariërs – Steun bij innovatie en verduurzaming. We willen onze agrariërs de ruimte geven om te ondernemen en veilig, gezond en duurzaam voedsel te blijven produceren, met steun voor innovatie en verduurzaming. Door hen te helpen bij het ontwikkelen van toekomstbestendige en natuur inclusieve bedrijfsvoering, behouden we een sterke agrarische sector die past bij het karakter van Schouwen-Duiveland.

 Rijke biodiversiteit – Draagt bij aan gezonde natuur, schone lucht, schoon water, voedselvoorziening, bescherming tegen klimaatverandering en een aantrekkelijke leefomgeving. Wij ondersteunen agrariërs bij investeringen die ook voor ons eiland belangrijk zijn, zoals vergroening, bodemverbetering en koolstofopslag.

 Zoetwaterbeschikbaarheid – De beschikbaarheid van water is een essentiële voorwaarde voor woningbouw en infrastructuur. Door klimaatverandering en verzilting staat de zoetwatervoorziening voor landbouw en natuur onder druk. We willen snel werkbare oplossingen, zoals slimme opslag- en drainagesystemen. Samen met provincie, waterschap en Rijk maken we afspraken om dit mogelijk te maken. Het Living Lab is daar een goed voorbeeld van. Wij willen dit verder uitbreiden en werken aan duurzame oplossingen voor de toekomst.

 Visserij – Economisch en ecologisch in evenwicht. De bestaande soorten visserij vormen samen een gezond ecologisch en economisch evenwicht. De visserij is voor de kwaliteit én de kwantiteit van haar vangst afhankelijk van een goede waterkwaliteit. Daarom maken we ons sterk voor een duidelijke en toekomstgerichte keuze in het beheer van de Grevelingen.

 Natuurbegraafplaatsen - bieden een serene en duurzame manier van afscheid nemen. Zonder grafstenen of onderhoud gaan mensen letterlijk op in de natuur — in bos, duin of veld. Het graf blijft eeuwig bestaan en wordt onderdeel van het landschap zonder terugkerende kosten voor erfgenamen. Wij zijn voorstander van initiatieven die zorgvuldig worden ingepast in de natuur.

Wij koesteren onze agrarische en maritieme sector. Door agrariërs en vissers ruimte te geven om te ondernemen én te verduurzamen, behouden we een sterke lokale economie en een gezonde natuur die passen bij ons eiland. Ruimte geven? **DOEN!**

7. Duurzaamheid en energietransitie

De energietransitie moet haalbaar en betaalbaar blijven. We kiezen voor praktische oplossingen die werken, zonder inwoners op onnodige kosten te jagen. Samen maken we ons eiland schoner, groener en toekomstbestendiger.

Onze koers:

 Toegankelijke verduurzaming – Subsidies en concreet advies over uitvoering en financiering voor inwoners en bedrijven. Het stimuleren en ondersteunen van initiatieven die energie besparen en panden verduurzamen.

 Circulaire bouw – Innovatieve projecten met circulaire en *biobased* bouwmethoden en hernieuwbare energie steunen en stimuleren we. Zo bouwen we betaalbaar, toekomstbestendig en met minder verspilling, terwijl we innovatie en werkgelegenheid in de bouw versterken.

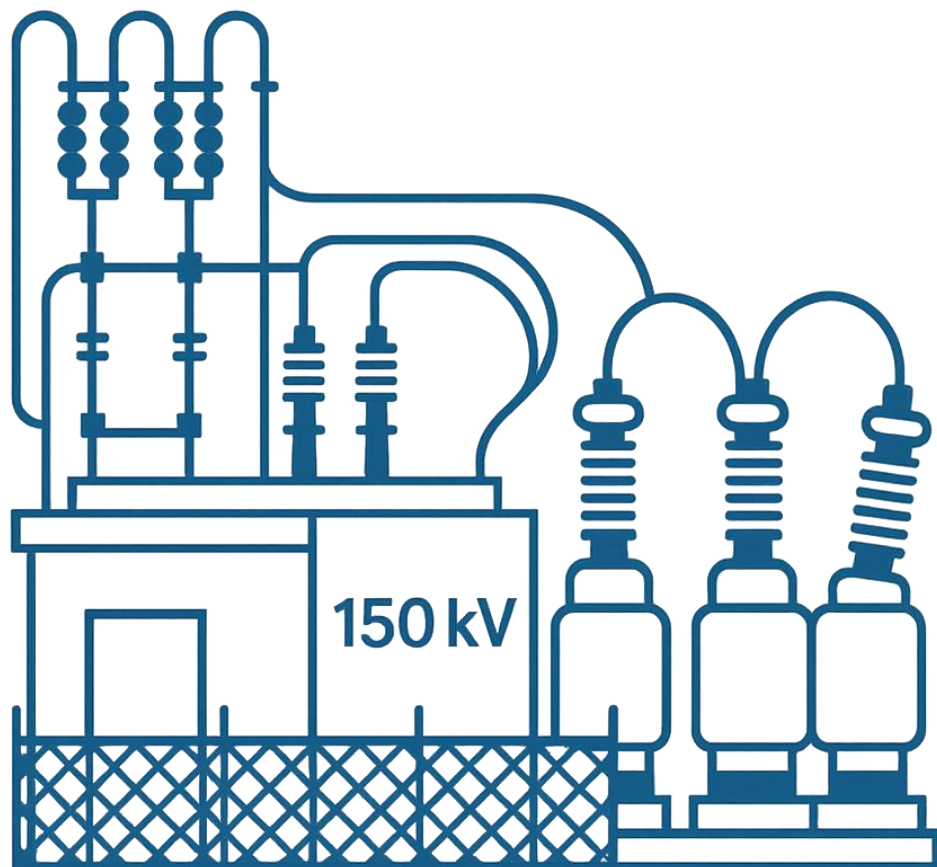
 Minder afval, meer hergebruik – We doen het goed en kunnen het nog beter doen. We willen dat Schouwen-Duiveland schoner en duurzamer wordt door niet-recyclebaar afval te verminderen en grondstoffen slim te hergebruiken. Door recycling te stimuleren en circulaire initiatieven te ondersteunen, blijven het waardevolle materialen in de kringloop.

 Klimaatadaptatie – Meer groen tegen hittestress en wateroverlast. Bij het herzien van de dynamische dorpsvisies gaan wij uit van meer groen bij de inrichting en een natuurlijke oplossing voor hittestress en waterafvoer.

 Slimme oplossingen – We pakken de overbelasting van het energienet aan met slimme en lokale maatregelen zoals de opwek, opslag en het verbruik van lokale energie. We kijken ook naar zon op daken en erven, kleine windturbines en innovatieve technieken die nog in ontwikkeling zijn, zoals *KitePower*. Met digitale smart-oplossingen stemmen we vraag en aanbod beter op elkaar af.

 Minder energiegebruik – Verduurzaming moet betaalbaar en haalbaar zijn. Iedereen kan meedoen — van isolatie tot elektrisch rijden — met als doel: minder verbruik en lagere kosten.

⚡ **Veilige en betrouwbare energie** – We staan voor een stabiel en veilig energiesysteem dat toekomstbestendig is. Energievoorziening moet betrouwbaar blijven, ook als het weer of het netwerk tegenzit. We zetten in op lokale productie, goede opslag en duidelijke afspraken over veiligheid bij opwekking en transport van energie.

De energietransitie en verduurzaming moet haalbaar, betaalbaar en vooral realistisch zijn. We kiezen voor slimme, praktische oplossingen die onze inwoners niet onnodig op kosten jagen.

8. Mobiliteit en infrastructuur

Goede mobiliteit verbindt onze dorpen, inwoners en bedrijven. Zonder veilige wegen en goed openbaar vervoer blijft ons eiland achter. We willen een toekomstbestendige infrastructuur die past bij de schaal van ons eiland en oog heeft voor duurzaamheid.

Onze ambities:

 Toegankelijk en betaalbaar vervoer – Iedereen moet zich makkelijk kunnen verplaatsen — jong, oud, met of zonder auto. We stimuleren gebruiksvriendelijk en betaalbaar openbaar vervoer, met extra aandacht voor verbindingen tussen dorpen, voorzieningen en zorg. Ook de toegang náár en van ons eiland moet laagdrempelig zijn en blijven. Wij zijn dan ook voorstander van de Midden-Zeelandroute

 Fiets als alternatief – Op Schouwen-Duiveland pakken we ontbrekende schakels aan. Zoals veilige, comfortabele en doorlopende fietsroutes. Denk aan twee nieuwe fietstunnels in Zierikzee en aan het fietspad door de Vroongronden in Renesse. We willen fietsen op ons eiland veiliger, sneller en aantrekkelijker maken voor o.a. scholieren, sporters en recreanten, bijvoorbeeld door kinderfietsroutes mogelijk te maken. We bewaken de fietsveiligheid als vast onderdeel van het verkeersbeleid. Ook wanneer de gemeente geen eigenaar is van essentiële infrastructuur, blijven we aandringen op tijdig en goed onderhoud en noodzakelijke verbeteringen. Want uiteindelijk zijn wij als gemeente verantwoordelijk voor de veiligheid en leefbaarheid op ons eiland.

 Verkeersveiligheid – We pakken gevaarlijke kruispunten en oversteekplaatsen aan, zorgen voor goede verlichting en veilige fietsroutes, zodat iedereen zich veilig kan verplaatsen op Schouwen-Duiveland.

 De Zeelandbrug – Meer dan een verbinding: een Zeeuws herkenningspunt dat we behouden als veilige, aantrekkelijke fiets- en wandelbrug. Voor het overige verkeer kiezen we voor een tunnel, die zorgt voor betere doorstroming, veiligheid en ruimtelijke kwaliteit.

 Duurzame mobiliteit – We stimuleren innovatieve ontwikkelingen, zoals elektrisch deelvervoer, mobiliteitshubs en oplaadmogelijkheden. Oplossingen zoals bijvoorbeeld kabelgoten in de stoep moeten mogelijk zijn. We maken duurzame vervoerskeuzes aantrekkelijker voor inwoners en bezoekers van Schouwen-Duiveland.

 Water – te veel en te weinig. We kiezen voor een veilige en toekomstbestendige leefomgeving. Dat betekent slim omgaan met water én verharding, ook bij de inrichting van wegen en woongebieden. Liever nu verantwoord investeren dan later hoge onderhoudskosten.

Zo maken we samen met onze inwoners en ondernemers een Schouwen-Duiveland dat goed bereikbaar, verkeersveilig en duurzaam is. Een eiland waar je prettig kunt wonen, werken en recreëren – nu én in de toekomst. Doen!

9. Digitalisering en innovatie

Digitale vooruitgang maakt ons leven makkelijker, versterkt de economie en helpt de zorg vooruit. We willen dat iedereen profiteert van moderne digitale voorzieningen.

Onze visie:

 Glasvezel voor iedereen – Snel en betrouwbaar internet is een nutsvoorziening geworden, vergelijkbaar met water en elektra en is noodzakelijk om goed te kunnen leven en werken. Denk aan bereikbaarheid, thuiswerken, AI-toepassingen, veiligheid, slimme apparaten en online zorg. Daarmee versterken we de leefbaarheid op ons eiland én de slagkracht van ondernemers.

 Digitale innovatie – We stimuleren vernieuwing in onderwijs. Niet alleen het Pieter Zeeman Lyceum, maar ook de scholengroepen zoals Obase, Lithora, Prisma en de basisscholen onder zelfstandig bestuur moeten kunnen meeliften op een golf van digitale innovatie. Door samenwerking tussen scholen, ondernemers en kennisinstellingen brengen we innovatie dicht bij de praktijk — van slimme landbouwtechnieken tot digitaal onderwijs en datagedreven dienstverlening.

 Technologie inzetten – Voor duurzaamheid en zorg. We gebruiken technologische oplossingen om energie te besparen, afval te verminderen en zorg beter bereikbaar te maken. Denk aan slimme meters, digitale zorgtoepassingen en sensortechnologie in de openbare ruimte. Zo maken we het leven makkelijker én duurzamer.

 Slimme technologie, duidelijke regels – A.I. voor een efficiënte overheid. De ontwikkeling van *Artificial Intelligence* (A.I.) gaat razendsnel. We willen verantwoord A.I. toepassen binnen de gemeente en zorgen voor duidelijke spelregels, training en transparantie. A.I. moet bijdragen aan een efficiënte overheid, niet aan onduidelijkheid.

 Digitale inclusie – We zorgen dat ook senioren en mensen met minder digitale vaardigheden mee kunnen doen. We bieden ondersteuning, cursussen en fysieke hulp bij digitale loketten.

 Digitale veiligheid – Beschermen van privacy en weerbaarheid. We beschermen de privacy van inwoners en ondernemers en versterken de digitale weerbaarheid van onze gemeente. Door bewustwording, training en moderne beveiliging voorkomen we dat criminelen en hackers grip krijgen op onze data. Veilig online, dat is óók veiligheid dichtbij huis.

Zo maken we Schouwen-Duiveland klaar voor de digitale toekomst, verbeteren we de zorg en maken we het leven van inwoners makkelijker en veiliger.

10. Onderwijs, kinderopvang en jeugd

Onze kinderen en jongeren zijn de toekomst. Goed onderwijs en een sterke start in het leven zijn onmisbaar. We willen investeren in kwaliteit in een kansrijke omgeving en in samenwerking tussen onderwijs en bedrijven. Dit zorgt voor een stevige pedagogische basis.

Onze koers:

 Investeren in kwaliteit – We willen goed onderwijs met moderne leermiddelen, toekomstbestendige schoolgebouwen en voldoende, goed opgeleide docenten. Zo krijgen leerlingen het onderwijs dat ze verdienen en blijven scholen op Schouwen-Duiveland aantrekkelijk en van hoge kwaliteit.

 Kinderopvang – We zetten in op een doorgaande lijn van voorschoolse opvang naar onderwijs en buitenschoolse opvang. Kinderopvang hoort in de kernen, in een kansrijke, veilige en vertrouwde omgeving.

 Actieve jeugd – We ondersteunen vrijwilligers en verenigingen met goede faciliteiten en stimuleren samenwerking tussen scholen en clubs, zodat kinderen dichtbij huis kunnen sporten, muziek maken of andere creatieve activiteiten doen. Zo blijven onze dorpen levendig en krijgen jongeren een gezonde en sociale basis.

 Samenwerking met bedrijven – We stimuleren samenwerking met lokale bedrijven en vervolgonderwijs, zodat leerlingen praktijkervaring kunnen opdoen, betere stageplaatsen vinden en goed worden voorbereid op de arbeidsmarkt van morgen.

 Moderne schoolgebouwen – We investeren in duurzame, veilige en toekomstbestendige scholen op Schouwen-Duiveland. Dat betekent goed geïsoleerde en energiezuinige gebouwen, een gezond binnenklimaat en moderne faciliteiten die aansluiten bij digitaal en praktisch onderwijs. We zorgen dat schoollocaties verspreid over onze dorpen behouden blijven waar mogelijk, zodat kinderen dichtbij huis goed onderwijs krijgen. Samen met schoolbesturen kijken we naar slimme renovaties of nieuwbouw, passend bij de behoefte van onze leerlingen.

 Initiatieven van jongeren – We geven jongeren de ruimte om zelf projecten op te zetten die het eiland leuker en levendiger maken. De gemeente ondersteunt met advies, kleine subsidies en locaties om betrokkenheid en eigen initiatief te stimuleren.

We geven onze jeugd de kansen om zich te ontwikkelen en hun toekomst met vertrouwen tegemoet te gaan. Dat willen we en dat gaan we DOEN!

11. Zorg en welzijn

Meer dan de helft van onze inwoners zijn 50+. Deze actieve en betrokken generatie is het kloppend hart van onze samenleving. Wij zien hun ervaring en inzet als een kans voor sterke buurten, vitale dorpen en levendige steden. Door nu te investeren, verlichten we de druk op de zorgvoorzieningen in de nabije toekomst.

Onze koers:

Lokale zorgvoorzieningen –

Investeren in toegankelijke zorg dichtbij inwoners. We willen goede zorg bereikbaar maken en behouden op ons eiland - voor elke inwoner.

Helpen waar nodig -

We zetten in op zorg en hulp die nodig is, maar houden oog voor zelfredzaamheid én samenredzaamheid.

In zorgzame buurten dragen sociale netwerken bij aan het welzijn en de veerkracht van inwoners, ook als zij een handicap hebben.

Steun voor mantelzorgers –

We bieden mantelzorgers praktische hulp, zoals respijtzorg en advies, en laten waardering zien met gerichte ondersteuning en erkenning voor hun onmisbare werk.

Gezonde leefstijl –

We stimuleren sport- en beweegprogramma's in alle dorpen, ondersteunen verenigingen en organiseren activiteiten die bewegen voor iedereen toegankelijk en betaalbaar maken. Initiatieven zoals kleinschalige beweegparken in de kernen - juichen wij toe.

Preventieve zorg –

Problemen vroeg aanpakken voorkomt zwaardere zorg. We zetten in op vroegtijdige signalering en (digitale) ondersteuning, zodat fysieke en mentale gezondheidsproblemen en sociale uitdagingen sneller worden aangepakt.

Samenwerking in de zorg –

We verbeteren daar waar nodig - de afstemming tussen huisartsen, wijkverpleging, specialisten en welzijnsorganisaties, zodat inwoners op Schouwen-Duiveland sneller de juiste zorg en ondersteuning krijgen.

Zo zorgen we samen voor een gemeenschap waarin iedereen gezond, gesteund en met waardigheid kan leven.

12. Cultuur, vrije tijd en verenigingen

Sport, cultuur en verenigingsleven brengen mensen samen en maken de kernen levendig. Wij willen voorzieningen behouden, verenigingen ondersteunen en lokale evenementen stimuleren.

Onze koers:

 Verenigingen ondersteunen – Extra steun voor sport- en cultuurclubs. Zoals we ook gedaan hebben voor o.a. SKNWK en WIK'57. We willen het zwembad in Nieuwerkerk ondersteunen en sportlocaties zoals Bruse Boys, SV Duiveland, FC De Westhoek en MZC'11 versterken.

 Sport – We vinden sport en bewegen belangrijk voor de gezondheid van en sociale samenhang tussen onze inwoners. Voorzieningen die niet meer goed passen bij wat mensen nodig hebben, passen we aan voor multifunctioneel gebruik, zodat ze weer volop gebruikt kunnen worden.

 Evenementen stimuleren – Evenementen zijn van toegevoegde waarde voor de inwoners en bezoekers. We zijn voor snelle vergunningverlening en steun voor initiatieven zoals de *Visserijdagen* in Bruinisse, de *Havendagen* in Zierikzee, de *Burghse Dag* in Burgh Haamstede en *Festival aan Zee* in Renesse.

 Toegankelijk voor jongeren – Sport geeft zelfvertrouwen, plezier en ontspanning en draagt ook bij aan weerbare omgeving. Samenwerking tussen sportclubs, onderwijs en maatschappelijke instellingen helpt om inwoners, met wie het minder goed gaat, beter te ondersteunen. Geen kind mag buitenspel staan. Als het nodig is ondersteunen we ouders als zij dit niet kunnen betalen.

 Erfgoed en cultuur – We zetten in op eilandelijk cultuurbehoud waaronder de *Straô*-traditie op ons eiland. We promoten actief lokaal erfgoed, cultuur en onze lokale geschiedenis voor inwoners en bezoekers. Dit vergroot de trots en bekendheid.

 Aanbod musea – We willen het aanbod van musea in stand houden als dit een bijdrage levert aan onze eilandelijke identiteit, zoals Het Watersnoodmuseum in Ouwkerk. Echter niet ten koste van alles. Er moet ruimte zijn voor creatieve fondsenwerving en innovatieve ideeën. Een reële financiële ondersteuning bij initiatieven zoals De Nicolaas in Brouwershaven achten wij niet onmogelijk.

Samen houden we Schouwen-Duiveland sportief, levendig en trots. We investeren in sport, evenementen, erfgoed en cultuur die ons eiland verbinden en versterken. Zo blijft Schouwen-Duiveland een plek waar iedereen mee kan DOEN!

13. Inwoners en participatie

Een sterke gemeenschap begint bij betrokken inwoners. Op Schouwen-Duiveland geloven we dat beleid pas echt werkt als het gedragen wordt door de mensen die er dagelijks mee te maken hebben. Daarom zetten we in op transparantie, dialoog en gezamenlijke verantwoordelijkheid. DOEN!

Onze aanpak:

 Stads-, dorps- en wijkraden als spreekbuis – De stads- dorps- en wijkraden hebben een signalerende en verbindende functie en adviseren over- of participeren in- zaken die betrekking hebben op hun kern. Ze zijn een belangrijke schakel tussen inwoners en gemeente. Wij zijn vóór een actieve inspraak via deze kanalen

 Steun voor buurtprojecten – Van dorpsraden tot buurtprojecten: we ondersteunen initiatieven die de leefbaarheid en verbondenheid op Schouwen-Duiveland vergroten zoals de kabouterbossen in Dreischor en Renesse en de mogelijkheid tot multifunctionele speelkooien in onze kernen. Samen maken we het verschil - wijk voor wijk, dorp voor dorp en stad voor stad.

 Actieve inspraak – Inwoners hebben een stem bij gemeentelijke plannen en projecten. Door vroegtijdige betrokkenheid creëren we draagvlak en benutten we lokale kennis en ideeën. Wij zien participatie als concreet middel en niet als doel op zich.

 Transparantie – We communiceren open en begrijpelijk over keuzes, processen en resultaten. Verwachtingsmanagement is hierbij essentieel: we zeggen wat we doen, en doen wat we zeggen.

 Een eiland met een eigen stem – Participatie afgestemd op de schaal van ons eiland. Schouwen-Duiveland kent unieke uitdagingen én kansen. Daarom zorgen we dat participatie aansluit bij onze lokale context: kleinschalig waar het kan, breed gedragen waar het moet.

Met deze aanpak bouwen we aan een gemeente waarin inwoners zich gehoord, gezien en serieus genomen voelen. Want beleid maak je niet vóór mensen, maar mét mensen. Dat DOEN! we samen.

14. Inwoner, ondernemer en overheid

Wij geloven in een samenleving waarin inwoners, ondernemers en overheid elkaar versterken. Niet door alles centraal te regelen, maar door ruimte te geven aan initiatief, verantwoordelijkheid en samenwerking.

Onze uitgangspunten:

 Inwoners centraal – Inwoners weten vaak zelf het beste wat werkt in hun buurt, dorp of wijk. We zorgen voor duidelijke kaders, helder communicatie, snelle procedures en een overheid die luistert en ondersteunt — niet belemmert.

 Ondernemers als motor – Ondernemers zorgen voor werkgelegenheid, innovatie en levendigheid. We maken ondernemen op Schouwen-Duiveland aantrekkelijk door te investeren in bereikbaarheid, digitale infrastructuur en een dienstbare overheid. Minder regels, meer ruimte en korte doorlooptijden.

 Overheid die faciliteert, niet frustreert – De gemeente is er om te verbinden, te ondersteunen en te zorgen voor een betrouwbare basis. We kiezen voor een efficiënte overheid die transparant werkt, snel schakelt en het vertrouwen van inwoners en ondernemers waard is. Daarbij geldt: Afspraak is afspraak.

 Samen verantwoordelijk – Inwoners, ondernemers en gemeente dragen samen verantwoordelijkheid. Door minder externe inhuur, binding van ambtenaren, behoud van kennis en vergroten van efficiency gaan we effectiever en doelgerichter werken om tijd en geld te besparen.

 Vertrouwen en samenwerking – Beleid maak je niet vóór, maar mét mensen. Of je nu inwoner bent, ondernemer of bestuurder — we dragen samen verantwoordelijkheid voor de toekomst van Schouwen-Duiveland. Door elkaar serieus te nemen en samen te werken aan oplossingen die écht verschil maken. Wij gaan voor een consistent beleid. Kijk niet alleen naar morgen, maar ook naar de langere termijn. Wees die betrouwbare partner.

 Digitale loketten – Zaken eenvoudig en snel online regelen. Gemeentelijke dienstverlening moet snel, duidelijk en toegankelijk zijn. We willen dat inwoners al hun zaken eenvoudig online kunnen regelen, met persoonlijke ondersteuning voor wie dat nodig heeft. Minder papier, minder wachttijd, meer gemak

Met deze visie bouwen we aan een gemeente waarin vrijheid, verantwoordelijkheid en samenwerking hand in hand gaan.

15. Financiën

Een gezonde financiële basis is de voorwaarde voor een sterke gemeente. We willen verstandig omgaan met geld, investeren in groei en we willen geen lastenverhoging voor onze inwoners.

Onze koers:

 Geen lastenverhoging – We realiseren onze ambities zonder de lokale belastingen te verhogen. Met prestatiegerichte en financiële discipline maken we duidelijke keuzes en houden we ruimte zonder extra druk op huishoudens. We willen dat de gemeentelijke organisatie efficiënter en slimmer werkt, zodat elke euro meer resultaat oplevert. Voor de uitvoering van masterplannen en dorpsvisies gebruiken we gedeeltelijk de opbrengsten van de toeristenbelasting. Zo investeren bezoekers mee in de kwaliteit van ons eiland.

 Inkomen en ondersteuning – Het Rijk bepaalt het landelijke inkomensbeleid. Als gemeente voeren wij de Wet Werk en Bijstand en andere bijstandsregelingen uit. Daarbij letten we altijd goed op dat mensen niet meer hoeven te ontvangen dan het landelijk vastgestelde minimumloon. Zo blijven de regels eerlijk en duidelijk voor iedereen.

 Efficiënte en effectieve overheid – Publieke middelen zijn van ons allemaal. Daarom gaan we er verstandig mee om: doelgericht, inzichtelijk en zonder verspilling. Wij pleiten voor een efficiënte inzet van bestuur: niet méér wethouders dan nodig, maar wel voldoende slagkracht om onze ambities waar te maken. Ideeën zoals een prestatiekorting op overhead en loonkosten moedigen efficiënter werken, innovatie en resultaatgericht beleid aan. Geld wat wij besparen met efficiënter werken, kan geïnvesteerd worden in de leefomgeving van onze inwoners

 Investeren in groei en toekomstkracht – We investeren in projecten die de lokale economie versterken. Van toerisme tot duurzame bedrijvigheid. Zo zorgen we voor banen, kansen en een gemeente die ook financieel toekomstbestendig is.

 Resultaat boven symboliek – Geen prestigeprojecten, maar keuzes die werken. Geen projecten zonder rendement, maar investeringen die écht bijdragen aan de kwaliteit van leven op Schouwen-Duiveland.

 Jaarlijkse begrotingsdiscipline – Uitgaven blijvend toetsen op effectiviteit en realistische planning. We willen de begrotingen begrijpelijk en controleerbaar voor iedereen. De VVD toetst gemeentelijke uitgaven blijvend op effectiviteit. Geld dat

gereserveerd is voor activiteiten die door personeelskrapte niet worden uitgevoerd, heroverwegen we. We brengen uitgestelde plannen in kaart en zorgen voor een realistische planning, zodat middelen niet onnodig vaststaan.

Met deze aanpak houden we onze gemeente financieel gezond, sociaal sterk en bestuurlijk betrouwbaar. Want alleen met een solide basis kunnen we bouwen aan de toekomst van ons mooie eiland.

Nawoord

Samen bouwen we aan een sterk en toekomstbestendig Schouwen-Duiveland.

We kiezen voor een gemeente waar iedereen zich thuis kan voelen: met voldoende en betaalbare woningen voor starters, jonge gezinnen en senioren, levendige dorpskernen en ruimte voor ontmoeting. We investeren in goed onderwijs en kansen voor onze jeugd, zodat zij hier kunnen opgroeien, wonen en werken. Ondernemers krijgen de ruimte om te innoveren en te verduurzamen, zodat onze lokale economie sterk blijft en banen behoudt.

We werken aan een veilig eiland, met goede zorg dichtbij, steun voor mantelzorgers en een gezonde leefstijl voor iedereen. We maken onze mobiliteit toekomstbestendig: veilige wegen en fietspaden, betrouwbaar openbaar vervoer en ruimte voor duurzame vervoersoplossingen. We beschermen onze natuur en waterveiligheid, maar geven ook ruimte voor ontwikkeling en groei, passend bij het unieke karakter van ons eiland.

De energietransitie moet haalbaar en betaalbaar blijven; daarom kiezen we voor slimme, praktische oplossingen die werken en inwoners niet op kosten jagen. We houden toerisme in balans: een sterke motor voor onze economie, maar altijd met oog voor leefomgeving en natuur. En we blijven een betrouwbare overheid die luistert, snel schakelt en samenwerkt met inwoners en ondernemers om echte oplossingen te realiseren.

Zo bouwen we *meh mekaore* aan een veilig, duurzaam en toekomstgericht Schouwen-Duiveland — een eiland met kansen voor iedereen, nu én voor de generaties na ons. Dat gaan we DOEN!

Met deze mensen gaan we het

DOEN!

#1		Margo Lemsom	Kerkwerve
#2		Ramòn de Ceuninck van Capelle	Scharendijke
#3		Cédric Kik	Nieuwerkerk
#4		Arianne Klompe	Dreischor
#5		Ronald Ram	Scharendijke
#6		Michiel Meerkerk	Nieuwerkerk
#7		Pim Kater	Zierikzee
#8		Remco den Ouden	Zierikzee
#9		Edwin Vrijland	Ouwerkerk
#10		Marjolein Steutel	Zonnemaire
#11		Bert Verseput	Zonnemaire
#12		Bruno van der Hoek	Renesse
#13		Marianne Ketting	Bruinisse
#14		Anton de Kan	Zierikzee
#15		Peter van Klaveren	Renesse
#16		Arjan van Leersum	Zonnemaire
#17		Leone van der Sar	Dreischor
#18		Adrie Markusse	Zierikzee
#19		Mary Dalebout	Zierikzee
#20		Hans van Geesbergen	Zierikzee
#21		Dick Kooman	Renesse
#22		Kees Veerhoek	Burgh Haamstede